

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 564

### **İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 199 Arkadaşının, 7. 11. 1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75, 104 ve 175 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/438)**

#### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75, 104 ve 175 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

28.4.1987

*Turgut Özal*  
Başbakan  
İstanbul Milletvekili

#### G E R E K Ç E

T.C. Anayasasının halk oylaması sonunda yürürlüğe girdiği 7 Kasım 1982 tarihinden itibaren gerek Parlamentoda, gerekse basında ve kamuoyunda münakaşa konusu olan bazı maddelerinin değiştirilmesi gerektiği anlaşılmış ve bu nedenle teklif hazırlanmıştır.

Madde gerekçeleri aşağıda sunulmuştur.

#### MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — T.C. Anayasasının «Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları» başlıklı 67 nci maddenin 3 üncü fıkrasında seçme yaşının 21'den 20'ye indirilmesi, memleketin sosyal durumu itibariyle uygun görülmüştür. Burada bazı tereddütleri gidermek maksadıyla 19 yaşını bitiren ve 20 yaşına giren her Türk vatandaşını seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahip olarak tespit edilmiştir. 20 yaşına girenlerin ay ve günlerinin aranmasına ve hesaba katılmasına gerek görülmemiştir.

Madde 2. — T.C. Anayasasının 75 inci maddesi milletvekili sayısını 400 olarak tespit etmiştir. T.B.M.M.'nin çalışmalarının daha verimli olması ve komisyonlara gereken sayıda milletvekillerinin katılabilmesini temin için milletvekili sayısının 450'ye çıkarılması uygun görülmüştür.

Madde 3. — T.C. Anayasasının 175 inci maddesinde yapılan değişiklikle, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girebilmesi için halk oyuna sunulması zorunluluğu getirildiğinden, bu değişikliğe paralel olarak Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini gösteren 104 üncü maddenin (a) bendinin beşinci fıkrasında Cumhurbaşkanı «Anayasa değişikliğine ilişkin kanunları halk oyuna sunar» şeklinde değiştirilmiştir. Bu suretle gerekli görüp görmeme esası fıkradan çıkarılmıştır.

Madde 4. — T.C. Anayasasının 175 inci maddesi Anayasanın nasıl değiştirileceğini hükme bağlamaktadır. Buna göre Anayasanın değiştirilmesi T.B.M.M. üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazılı ile teklif edilebilmektedir. Değiştirme teklifinin kabulü ise Meclis üye tamsayısının üçte iki çoğunluğunun oyu ile mümkün olmaktadır.

Getirilen teklif ile, Anayasanın değiştirilebilmesine ait teklifin eski şekilde kalmasına mukabil, değiştirme teklifinin kabulü Meclis üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile mümkün görülmüş ve ayrıca konunun önemi göz önüne alınarak bu oylamanın gizli yapılacağı hükmü getirilmiştir.

Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa değişikliğine ilişkin kanunlar T.B.M.M.'ne geri gönderildiği takdirde T.B.M.M.'nin geri gönderilen Anayasa değişikliği hakkındaki kanunu aynen kabul edip tekrar Cumhurbaşkanına gönderebilmesi üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile mümkün olabilecektir.

Maddeye eklenen diğer hükümlere gelince : Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girebilmesi için halk oyuna sunulması zorunlu hale getirilmiştir.

Maddeyle Anayasa değişikliğine ilişkin kanunlar Cumhurbaşkanınca Resmî Gazetede yayınlanmasından sonra halk oyuna sunulması esası getirilmiştir.

Ayrıca, Anayasa değişikliğine ilişkin kanunların mümkün olduğu kadar halkın çoğunluğu ile karara bağlanmasını sağlamak maksadıyla halk oylamasına ilişkin oy verme kütüklerinde ve sandık listelerinde kayıtlı bulunan, oy verme hakkına sahip seçmenlerin en az yüzde altmışının halk oylamasına katılması ve katılanların yarısından çoğunun kabul oyu kullanması esası getirilmiştir.

Geçici Madde — Teklifin geçici maddesi ile Anayasanın geçici 4 üncü maddesinde yapılacak değişiklikte bu teklifle değiştirilmesi öngörülen 175 inci madde hükümlerinin uygulanacağı ancak gizli oy esasının uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 5. — Bu madde Anayasa değişikliği teklifinin yürürlük maddesidir. Bu teklifle : a) Teklifin birinci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen, T.C. Anayasasının 67 nci maddesinde yapılan değişiklik ile teklifin geçici maddesi hükmü kanunun yayımı tarihinde,

b) Teklifin ikinci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen, T.C. Anayasasının 75 inci maddesinde yapılan değişiklik, ilk milletvekili genel seçiminde,

c) Teklifin üçüncü maddesi ile değiştirilmesi öngörülen T.C. Anayasasının 104 üncü maddesinde yapılan değişiklik ile teklifin 4 üncü maddesi ile değiştirilmesi öngörülen T.C. Anayasasının 175 inci maddesinde yapılan değişiklik ilk milletvekili genel seçiminden sonra, yürürlüğe gireceği esası getirilmiştir.

*Turgut Özal*  
İstanbul

*Ahmet Akgün Albayrak*  
Adana

*Ledin Barlas*  
Adana

*Ahmet Remzi Çerçi*  
Adana

*Erdal Durukan*  
Adana

*Ahmet Şevket Gedik*  
Adana

*Yılmaz Hocaoğlu*  
Adana

*Nurettin Yağanoğlu*  
Adana

*Arif Ağaoğlu*  
Adana

*Mehmet Deliceoğlu*  
Adıyaman

*Abdullah Altıntaş*  
Afyon

*Metin Balıbey*  
Afyon

*Hamdi Özsoy*  
Afyon

*Nihat Türker*  
Afyon

*H. Fecri Alpaslan*  
Ağrı

*Mehmet Yaşar*  
Ağrı

*İsmet Özarslan*  
Amasya

*H. Adnan Tutkun*  
Amasya

*Vahit Halefoğlu*  
Ankara

*Kâmil T. Coşkunoğlu*  
Ankara

*H. Barlas Doğu*  
Ankara

*Osman Işık*  
Ankara

*Göksel Kalaycıoğlu*  
Ankara

*Hazım Kutay*  
Ankara

*Alpaslan Pehlivanlı*  
Ankara

<i>M. Sezai Pekuslu</i> Ankara	<i>Mehmet Sađdıç</i> Ankara	<i>İsmail Saruhan</i> Ankara
<i>Ogan Soysal</i> Ankara	<i>F. Rezan Şahinkaya</i> Ankara	<i>Sudi Neşe Türel</i> Antalya
<i>Nevzat Bıyıklı</i> Artvin	<i>Ahmet Dođru</i> Artvin	<i>Ertuđrul Gökğün</i> Aydın
<i>Mehmet Özalp</i> Aydın	<i>İsmail Dayı</i> Balıkesir	<i>Fenni İslimyeli</i> Balıkesir
<i>Necat Tunçsiper</i> Balıkesir	<i>Recep Kaya</i> Bilecik	<i>Rafet İbrahimiođlu</i> Bitlis
<i>Faik Tarımcıoğlu</i> Bitlis	<i>Hakkı Artukarslan</i> Bingöl	<i>M. Ali Dođuşlu</i> Bingöl
<i>Mahmut Sönmez</i> Bingöl	<i>Seçkin Fırat</i> Bolu	<i>A. Şamil Kazakođlu</i> Bolu
<i>Kâzım Oksay</i> Bolu	<i>Fuat Öztekin</i> Bolu	<i>N. Ođuzhan Artukođlu</i> Burdur
<i>Fethi Çelikbaş</i> Burdur	<i>Sait İkinci</i> Burdur	<i>A. Kurtcebe Alptemoçin</i> Bursa
<i>İlhan Aşkın</i> Bursa	<i>M. Memduh Gökçen</i> Bursa	<i>Kemal İğrek</i> Bursa
<i>Fahir Sabuniş</i> Bursa	<i>M. Ertuđrul Ünlü</i> Bursa	<i>İsmet Tavgaç</i> Bursa
<i>Nadir Pazarbaşı</i> Çanakkale	<i>Ayhan Uysal</i> Çanakkale	<i>Ahmet Özkan</i> Çankırı
<i>Saffet Sakarya</i> Çankırı	<i>İlker Tuncay</i> Çankırı	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum
<i>Mehmet Besim Göçer</i> Çorum	<i>Muzaffer Arıcı</i> Denizli	<i>Aycan Çakıroğulları</i> Denizli
<i>İsmail Şengün</i> Denizli	<i>Özgür Barutçu</i> Diyarbakır	<i>Cevdet Karakurt</i> Diyarbakır
<i>İsmail Üğdül</i> Edirne	<i>Mehmet Özdemir</i> Elazığ	<i>Naci Taşel</i> Elazığ
<i>Nevzat Yağcı</i> Elazığ	<i>Yıldırım Akbulut</i> Erzincan	<i>Metin Yaman</i> Erzincan
<i>Ebubekir Akay</i> Erzurum	<i>İlhan Aras</i> Erzurum	<i>Sabahattin Aras</i> Erzurum
<i>Togay Gemalmaz</i> Erzurum	<i>M. Rıfkı Yaylalı</i> Erzurum	<i>Sabahattin Eryurt</i> Erzurum
<i>Mustafa Balcılar</i> Eskişehir	<i>Cemal Büyükbaş</i> Eskişehir	<i>İsmet Oktay</i> Eskişehir

<i>Ahmet Ata Aksu</i> Gaziantep	<i>M. Rüşrü Taşar</i> Gaziantep	<i>Ünal Yaşar</i> Gaziantep
<i>Burhan Kara</i> Giresun	<i>Yavuz Köymen</i> Giresun	<i>Abdurrahman Demirtaş</i> Hatay
<i>Kâmran Karaman</i> Hatay	<i>Hamit Melek</i> Hatay	<i>Metin Ataman</i> Isparta
<i>F. Mihriban Erden</i> Isparta	<i>İ. Fevzi Yaman</i> Isparta	<i>İbrahim Aydoğan</i> İçel
<i>Hikmet Bicentürk</i> İçel	<i>R. Kâzım Yücelen</i> İçel	<i>B. Sadi Abbasoğlu</i> İstanbul
<i>Bülent Akarcaltı</i> İstanbul	<i>B. Doğanca Akyürek</i> İstanbul	<i>Yaşar Albayrak</i> İstanbul
<i>İmren Aykut</i> İstanbul	<i>M. Vehbi Dinçerler</i> İstanbul	<i>Hayrettin Elmas</i> İstanbul
<i>H. Orhan Ergüder</i> İstanbul	<i>Mehmet Kafkaslıgil</i> İstanbul	<i>R.ERCÜMENT Konukman</i> İstanbul
<i>L. Yeniay Köseoğlu</i> İstanbul	<i>İbrahim Özdemir</i> İstanbul	<i>Ali Tanrıyar</i> İstanbul
<i>Hüsnü Doğan</i> İstanbul	<i>Reşit Ülker</i> İstanbul	<i>İ. Kaya Erdem</i> İzmir
<i>Özdemir Pehlivanoğlu</i> İzmir	<i>İşlay Saygın</i> İzmir	<i>Suha Tanık</i> İzmir
<i>Alaeddin Kısakürek</i> Kahramanmaraş	<i>Mehmet Onur</i> Kahramanmaraş	<i>Ali Topçuoğlu</i> Kahramanmaraş
<i>Ülkü Söylemezoğlu</i> Kahramanmaraş	<i>İlhan Aküzüm</i> Kars	<i>Sadettin Ağacık</i> Kastamonu
<i>Sabri Keskin</i> Kastamonu	<i>Şaban Küçükkoğlu</i> Kastamonu	<i>E. Bülent Yalçınkaya</i> Kastamonu
<i>N. Mehmet Kaşıkçı</i> Kayseri	<i>İbrahim Özbıyık</i> Kayseri	<i>Mustafa Şahin</i> Kayseri
<i>Cengiz Tuncer</i> Kayseri	<i>Cemal Özbilen</i> Kırklareli	<i>Mehmet Budak</i> Kırşehir
<i>İsmet Ergül</i> Kırşehir	<i>Tevfik Güneş</i> Kırşehir	<i>O. Nuri Akyol</i> Kocaeli
<i>Mustafa Batgün</i> Kocaeli	<i>Abdurrahman Bozkır</i> Konya	<i>Kadir Demir</i> Konya
<i>Ziya Ercan</i> Konya	<i>Altınok Esen</i> Konya	<i>Nihat Harmancı</i> Konya
<i>Saffet Sert</i> Konya	<i>Abdullah Tenekeci</i> Konya	<i>Haydar Koyuncu</i> Konya

<i>Ahmet Büyükuğur</i> Kütahya	<i>Ahmet Ekici</i> Kütahya	<i>M. Uğur Ener</i> Kütahya
<i>Mustafa Kalemlı</i> Kütahya	<i>Abdurrahman Kara'a</i> Kütahya	<i>Fahri Şahin</i> Malatya
<i>Talat Zengin</i> Malatya	<i>İlhan Dinçel</i> Malatya	<i>M. Timur Çınar</i> Manisa
<i>Mekin Sarıoğlu</i> Manisa	<i>Gürbüz Şakranlı</i> Manisa	<i>Beşir Çelebioğlu</i> Mardin
<i>Mehmet Necat Eldem</i> Mardin	<i>M. Umur Akarca</i> Muğla	<i>Ahmet Altıntaş</i> Muğla
<i>Nazmi Önder</i> Muş	<i>Atilla Sın</i> Muş	<i>Ali Babaoğlu</i> Nevşehir
<i>H. Turan Öztürk</i> Nevşehir	<i>M. Sabri Güvenç</i> Niğde	<i>Akın Gönen</i> Niğde
<i>Haydar Özalp</i> Niğde	<i>Birsel Sönmez</i> Niğde	<i>Nabi Poyraz</i> Ordu
<i>İ. Nuri Topkaya</i> Ordu	<i>Şükrü Yürür</i> Ordu	<i>Turgut Kunter</i> Rize
<i>Mustafa Kılıçaslan</i> Sakarya	<i>Ayhan Sakallıoğlu</i> Sakarya	<i>M. Muhlis Arıkan</i> Samsun
<i>Süleyman Yağcıoğlu</i> Samsun	<i>Aydın Baran</i> Siirt	<i>Naci Mimaroğlu</i> Siirt
<i>Rıza Tekin</i> Siirt	<i>Hilmi Biçer</i> Sinop	<i>Yılmaz Altuğ</i> Sivas
<i>Mahmut Karabulut</i> Sivas	<i>A. Turan Soğancıoğlu</i> Sivas	<i>A. Rifki Atasever</i> Tekirdağ
<i>Ahmet Karaevli</i> Tekirdağ	<i>Metin Gürdere</i> Tokat	<i>Talat Sargin</i> Tokat
<i>M. Zeki Uzun</i> Tokat	<i>Eyüp Aşık</i> Trabzon	<i>Fahrettin Kurt</i> Trabzon
<i>Mümtaz Güler</i> Uşak	<i>Mehmet Topaç</i> Uşak	<i>Mehmet Bağçeci</i> Yozgat
<i>Mükerrem Hiç</i> Yozgat	<i>Lutfullah Kayalar</i> Yozgat	<i>Mahmut Orhon</i> Yozgat
<i>H. Pertev Aşçıoğlu</i> Zonguldak	<i>Engin Cansızoğlu</i> Zonguldak	<i>Rıza Öner Çakan</i> Zonguldak
	<i>Hüseyin Şen</i> Artvin	

## Anayasa Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Anayasa Komisyonu*

*Esas No. : 2/438*

*Karar No. : 9*

8 . 5 . 1987

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 29.4.1987 tarihinde Komisyonumuza gönderilen İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 199 arkadaşının 7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75, 104 ve 175 inci Maddelerinin Değiştirilmesi hakkında Kanun Teklifi Komisyonumuzun 4, 6, 7 ve 8 Mayıs 1987 tarihli toplantılarında Adalet Bakanının da katılımıyla incelenmiştir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 7 Kasım 1982 tarihinde halkoylaması ile yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisinde, basında ve kamuoyunda bazı maddelerinin değiştirilmesi tartışılmış ve teklif edilen hususlarda fikir birliğine varıldığı görülmüştür. Bu nedenle teklif, Komisyonumuzca olumlu bulunmuş ve tümü üzerinde görüşmeler tamamlandıktan sonra, maddelerinin incelenmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifin 1 ve 2 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 3 üncü maddesi, Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini sayan Anayasanın 104 üncü maddesinin (a) bendinin 5 inci fıkrasının, «Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları halkoyuna sunmak» şeklinde değiştirilmesini öngörmektedir. Komisyonumuz bu teklifle Anayasanın 175 inci maddesinde yapılan değişikliğe, yürürlükteki fıkranın daha uygun olacağı görüşünde birleşmiş ve bu maddeyi metinden çıkarmıştır.

Komisyonumuz, teklifin 4 üncü maddesini 3 üncü madde olarak ve kabul edilen önergeler doğrultusunda yeniden düzenleyerek kabul etmiştir.

Yapılan bu yeni düzenleme ile Cumhurbaşkanı, Anayasa değişikliği ile ilgili kanunu bir daha görüşülmek üzere Meclise geri gönderdikten sonra Meclis geri gönderilen kanunu üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile aynen kabul ettiği takdirde bu Kanunu isterse halkoyuna sunabilecektir. Yeni düzenlemede, bir halde halkoyuna sunma mecburiyeti kabul edilmiştir. Bu hal, Anayasa değişikliğinin Meclisçe üye tam sayısının beşte üçünden fazla oyla kabul etmesine rağmen bu oy sayısının üçte iki ekseriyete ulaşmamasıdır. Cumhurbaşkanı bu Kanunu bir daha görüşülmek üzere Meclise geri göndermediği takdirde Anayasa değişikliğine ilişkin bu Kanun zorunlu olarak halkoyuna sunulacaktır.

İster ilk defa, isterse bir daha görüşülmek üzere geri gönderilmesinden sonra Anayasa değişikliği üçte iki çoğunlukla kabul edilmiş ise Cumhurbaşkanı bu Kanunu halkoyuna sunabilecektir. Burada getirilen en önemli yenilik, Cumhurbaşkanının Kanunu tümüyle halkoyuna sunabilmesinin yanı sıra sadece bazı maddelerini de sunabilmesidir. Halkoylaması sonunda Anayasa değişikliğinin yürürlüğe girebilmesi için oylamada kullanılan geçerli oyların en az yarısından çoğunun kabul oyu olması ve bu kabul oylarının, oy verme kütüklerinde ve sandık listelerinde kayıtlı bulunan oy verme hakkına sahip seçmenlerin üçte birinden az olmaması gerekmektedir. Yapılan bu değişiklikle teklifteki yüzde altmış iştirak esası kaldırılmıştır.

Maddede yapılan diğer bir değişiklikle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, ileride halkoylamasına sunulması ihtimaline karşılık, Anayasanın değiştirilen hükümlerinin birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı oylanacağı hususunun da kanuna ilave edilecek bir hükümle kararlaştırılması esası getirilmiştir. Halkoyuna sunulmasının Anayasanın değiştirilen her hükmü için ayrı ayrı yapılması kararlaştırıldığı takdirde, oylama sonunda bazı hükümlerin benimsenmesi, bazılarının ise reddi mümkün olabilecek, böylece halkoylamasının daha sağlıklı şekilde sonuçlanması ve bazı hükümler reddedilmiş olsa bile hiç olmazsa benimsenen değişikliklerin yürürlüğe girmesi sağlanmış olacaktır.

Komisyonumuz, teklifin Geçici Maddesini, teklifin 4 üncü maddesi olarak kabul etmiş ve bu madde ile Anayasanın 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, bu hükmün yürürlüğe girebilmesi için halkoyuna sunulması zorunlu olacaktır. Bu oylama sonucu söz konusu hükmün kabul edilmiş sayılması için 175 inci

maddede yapılan değişikliğe paralel olarak oylamada kullanılan geçerli oyların yarısından fazlasının kabul oyu olması ve kabul oylarının, oy verme kütüklerinde sandık listelerinde kayıtlı bulunan oy verme hakkına sahip seçmenlerin üçte birinden az olmaması gerekecektir.

Komisyonumuz, teklifin «Yürürlük» maddesi olan 5 inci maddesini de, teklifin ikinci maddesi ile Anayasanın 75 inci maddesinde yapılan değişiklik ilk Genel Milletvekili Seçiminde, diğer maddelerinin ise kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girmesini sağlayacak şekilde düzenleyerek kabul etmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan  
*Kâmil T. Coşkunoğlu*  
Ankara

Başkanvekili  
*Münir Fuat Yazıcı*  
Manisa

Kâtip  
*Mehmet Sezai Pekuslu*  
Ankara

Üye  
*Nurettin Yağanoğlu*  
Adana

Üye  
*Mustafa Çakalođlu*  
Antalya

Üye  
*Faik Tarımcıoğlu*  
Bitlis

Üye  
*İhsan Tombuş*  
Çorum

Üye  
*Özgür Barutçu*  
Diyarbakır

Üye  
*Sabahattin Aras*  
Erzurum

Üye  
*Sabahattin Eryurt*  
Erzurum

Üye  
*Ünal Yaşar*  
Gaziantep

Üye  
*Cevdet Karalı*  
Giresun  
Tümüne karşıyım.

Üye  
*Edip Özgenç*  
İçel  
Muhalifim.

Üye  
*Mustafa Sabri Güvenç*  
Niğde

Üye  
*Fahrettin Uluç*  
Samsun  
Teklifin tümüne karşıyım.

Üye  
*Köksal Toptan*  
Zonguldak  
Muhalifim.

#### KARŞI OY YAZISI

1. Anayasada nasıl değişiklik yapılacağı, Anayasanın belirli maddelerinde sayılmıştır. (Madde 175 Geçici Madde 9 ayrıca-104/a - 5) aksi görüşe karşıyım.
2. Değişmesi gereken bir çok maddeler vardır. Hepsi değil de bir kaçının değişikliğinin öngörülmesine de karşıyım.

*Fahrettin Uluç*  
Samsun

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ TURGUT ÖZAL  
VE 199 ARKADAŞININ TEKLİFİ

7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75, 104 ve 175 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67 nci maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Seçimlerin ve halk oylamasının yapıldığı yılda, ay ve gün hesaba katılmaksızın, 20 yaşına giren her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.»

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 75. — Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletçe genel oyla seçilen dörtüzepli milletvekilinden kurulur.»

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 104 üncü maddesinin (a) bendinin 5 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları halkoyuna sunmak»,

MADDE 4. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 175. — Anayasanın değiştirilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının en az üçte biri tarafından yazı ile teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler ivedilikle görüşülemez. Değiştirme teklifinin kabulü, Meclisin üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür.

Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Bu takdirde Türkiye Büyük Millet Meclisinin geri gönderilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanunu, aynen kabul edip tekrar Cumhurbaşkanına gönderebilmesi, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile mümkün olabilir.

Anayasa değişikliklerine ilişkin Kanunların yürürlüğe girebilmesi için halkoyuna sunulması zorunludur.

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ  
METİN

7.11.1982 Tarih ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 67, 75 ve 175 inci Maddelerinin Değiştirilmesi ve Geçici 4 üncü Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 inci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci Maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 175. — Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür.

Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları, bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Meclis, geri gönderilen kanunu, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile aynen kabul ederse, Cumhurbaşkanı bu kanunu halkoyuna sunabilir.

Meclisce, üye tamsayısının beşte üçünden fazla ve üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki kanun, Cumhurbaşkanı tarafından



(İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 199 Arkadaşının Teklifi)

Anayasa değişikliklerine ilişkin Kanunlar Cumhurbaşkanınca Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra halkoyuna sunulur.

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ait Kanunların yürürlüğe girmesi için, halk oylamasına ilişkin oy verme kütüklerinde ve sandık listelerinde kayıtlı bulunan, oy verme hakkına sahip seçmenlerin en az yüzde altmışının halk oylamasına katılması ve katılanların yarısından çoğunun kabul oyu kullanmış olması gerekir.

**GEÇİCİ MADDE —** Anayasanın Geçici 4 üncü maddesinde yapılacak değişiklikte, bu Kanunla değiştirilen 175 inci madde hükümleri uygulanır, ancak gizli oy esaslı uygulanmaz.

#### *Yürürlük*

**MADDE 5. —** Bu Kanunla Anayasanın;

a) 67 nci maddesinde yapılan değişiklik ile bu Kanunun Geçici maddesi hükmü Kanunun yayımı tarihinde,

b) 75 inci maddesinde yapılan değişiklik ilk milletvekili genel seçiminde,

c) 104 ve 175 inci maddesinde yapılan değişiklik, ilk milletvekili genel seçiminden sonra, yürürlüğe girer.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Meclise tade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır.

Doğrudan veya Cumhurbaşkanının tadesi üzerine, Meclisin üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoylamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır.

Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoylamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun «kabul» oyu olması ve bu kabul oylarının halkoylamasına ilişkin oy verme kütüklerinde ve sandık listelerinde kayıtlı bulunan, oy verme hakkına sahip seçmenlerin üçte birinden az olmaması gerekir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların kabulü sırasında, bu kanunun halkoylamasına sunulması halinde, Anayasanın değiştirilen hükümlerinden, hangilerinin birlikte hangilerinin ayrı ayrı oylanacağını da karara bağlar.

**MADDE 4. —** Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Geçici Dördüncü Maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu hükmün onaylanarak yürürlüğe girebilmesi için halkoyuna sunulması zorunlu olup halkoylamasında; kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması ve kabul oylarının halkoylamasına ilişkin oy verme kütüklerinde ve sandık listelerinde kayıtlı bulunan oy verme hakkına sahip seçmenlerin üçte birinden az olmaması gerekir.

#### *Yürürlük*

**MADDE 5. —** Bu Kanunun ikinci maddesi ile Anayasanın 75 inci maddesinde yapılan değişiklik ilk milletvekili genel seçiminde, diğer maddeleri ise bu Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.